

NCDO onderzoekt regelmatig wat het Nederlandse publiek denkt over internationale samenwerking. Ook laat NCDO onderzoek uitvoeren over internationale vraagstukken die betrekking hebben op de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking. Dit is een samenvatting van een van deze onderzoeken. Het onderzoek is als artikel verschenen in een speciaal themanummer: 'Wat weten Nederlanders over mensenrechten?' van het blad 'Terecht'. U kunt een exemplaar van dit blad opvragen via www.ligarechtenvandemens.nl of email: lrm@xs4all.nl. Een lijst met overige onderzoeken kunt u vinden op www.ncdo.nl.

Postadres:
Postbus 94020
1090 GA Amsterdam

Bezoekadres:
(hoofdingang KIT)
Mauritskade 63
1092 AD Amsterdam

tel: 020 568 87 55
fax: 020 568 87 87
info@ncdo.nl
www.ncdo.nl

Mensenrechten in de multiculturele samenleving

In Nederland vinden verschillende discussies plaats over normen en waarden en de inrichting van de multiculturele samenleving. Volgens de Liga voor de Rechten van de Mens zouden de internationale mensenrechten daarin een belangrijke rol moeten spelen. Nederland heeft immers veel mensenrechtenverdragen ondertekend en geratificeerd. Deze verdragen werken door in de juridische cultuur van Nederland, wat betekent dat ze boven de Nederlandse grondwet staan. Uitgangspunt van dit onderzoek is dat een effectieve naleving en bescherming van mensenrechten begint bij kennis over mensenrechten. De onderzoeksvragen hadden betrekking op de kennis die de Nederlandse bevolking heeft over mensenrechten.

Begrip 'mensenrechten' bij iedereen bekend

Bijna alle respondenten uit de steekproef hebben wel eens gehoord van het begrip 'mensenrechten' (98 procent). Hieruit blijkt dat nagenoeg iedereen bekend is met het begrip mensenrechten. Om de mensenrechten te waarborgen zijn deze op 10 december 1948 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (VN) vastgelegd in de Universele

Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM). De UVRM is niet alleen de morele basis voor de bescherming van fundamentele rechten. Ook is de Universele Verklaring een aanzet voor de vorming van een bindend juridisch kader.

Meerderheid kent de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Uit dit onderzoek blijkt dat een ruime meerderheid (65 procent) van de respondenten wel eens heeft gehoord van de UVRM. Er blijkt een sterke

samenhang tussen kennis over de

UVRM en opleidingsniveau. Mensen met een universitaire opleiding geven twee keer zo vaak aan van de UVRM gehoord te hebben (81 procent) dan mensen met een basisopleiding (41 procent).

Inhoudelijke kennis over de Universele Verklaring laag

Minder dan de helft (40 procent) van de respondenten die gehoord hebben van de UVRM, geven aan te weten door wie deze verklaring is opgesteld. Van alle respondenten in totaal geeft slechts minder dan een kwart

(21 procent) het juiste antwoord: de Verenigde Naties. Ook hier blijkt een verband te zijn tussen kennis en opleiding. Mensen met een hogere opleiding weten vaker wie de UVRM hebben opgesteld dan mensen met een lager opleidingsniveau. Kort na de Tweede Wereldoorlog is de UVRM opgesteld, vanuit de gedachte dat erkenning van de rechten van alle mensen de grondslag is voor vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld. Van de respondenten die aangaven gehoord te hebben van de UVRM, kan ruim de helft (58 procent) geen

Basisschoolkinderen gaven als invulling aan mensenrechten: "Dat is dat iedereen mag leven op zijn eigen manier."

antwoord geven op de vraag wanneer de UVRM is opgesteld. Van alle respondenten die wél dachten te weten wanneer de UVRM werd opgesteld, noemde de helft als antwoord 1948, een jaartal tussen 1945 en 1950 of zei 'na WO II'. Hiervan gaf slechts 13 procent het exacte antwoord.

Mensenrechten voor iedereen?

Mensenrechten, zoals deze zijn erkend door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, gelden voor iedereen. De UVRM is naar

internationaal recht een verklaring die geen juridisch bindende werking heeft. De Universele Verklaring heeft in de loop der jaren wel een sterk moreel gezag verworven en vertegenwoordigt een universele, morele consensus over internationale waarden en normen. Het merendeel van de respondenten (90 procent) weet dat mensenrechten voor iedereen gelden. Van de respondenten die dit niet weten, geeft ruim de helft (58 procent) aan dat de rechten gelden voor zwakkeren en een tiende (12 procent) associeert mensenrechten met arme landen.

Weinigen associëren mensenrechten met VN

Bij de associatievraag "Als u denkt aan mensenrechten, wat komt dan

als eerste bij u op?" liggen de antwoorden van respondenten uit de steekproef dicht bij de antwoorden die in de focusgroepen gegeven zijn. Opvallend is dat men bij de term mensenrechten relatief vaak denkt aan een ngo (24 procent). In mindere mate wordt een bepaald recht (13 procent) of een schending hiervan (11 procent) genoemd. Een eveneens kleine groep geeft een omschrijving van mensenrechten (10 procent). Ruim tweederde van de respondenten (69 procent) denkt bij een organisatie of instelling die zich bezighoudt met mensenrechten in eerste instantie aan Amnesty International. Slechts 5 procent denkt aan de Verenigde Naties.

Schendingen van mensenrechten

Op de associatie-vraag "Waar denkt u aan bij schendingen van mensenrechten?" blijkt bijna de helft van de respondenten schendingen van mensenrechten te associëren met 'geweld' (26 procent) en met 'buitenland, oorlog en politieke situaties' (18 procent). Zowel in de focusgroepen als in de representatieve steekproef associeerden de respondenten mensenrechten en schendingen hiervan vaak met het buitenland. Omdat schendingen ook in Nederland voorkomen, is hier specifiek naar gevraagd in dit onderzoek. Het meest opvallende resultaat is dat

een tiende van de respondenten denkt dat in Nederland geen schendingen van mensenrechten voorkomen. Bijna een derde (30 procent) van de respondenten kan hier geen antwoord op formuleren. Opvallend is ook dat respondenten denken aan problematiek van of voor buitenlanders.

Lid worden van een ngo om mensenrechten te beschermen

Tot slot is aan de respondenten gevraagd wat zij zelf zouden kunnen doen aan de bescherming van de mensenrechten. Bijna een derde van de respondenten (30 procent) denkt als eerste aan het steunen van een ngo om schending van mensenrechten tegen te gaan. Ongeveer een zesde deel (16 procent) van de ondervraagden geeft aan dat zij denken weinig of geen invloed uit te kunnen oefenen (zie figuur 1).

INLEIDING

In samenwerking met de leerstoel Internationale Communicatie (Universiteit van Amsterdam) heeft de Liga voor de Rechten van de Mens met steun van NCDO onderzoek uitgevoerd naar de kennis van Nederlanders over mensenrechten. Het bureau BTI interviewde in de tweede helft van juni 2005 in een representatieve steekproef duizend mensen over mensenrechten. Voorafgaand hieraan vonden in een focusgroepstudie discussies plaats met diverse groepen Nederlanders. De vragen hadden betrekking op het begrip mensenrechten, welke schendingen van mensenrechten de respondenten (persoonlijk of in de sociale omgeving) meemaken en hoe mensenrechten beter beschermd kunnen worden. De discussiegroepen bestonden onder andere uit ouderen, basisschoolkinderen, allochtone vrouwen, militairen, politie en lokale politici. In deze samenvatting staan de belangrijkste bevindingen uit het opinieonderzoek aangevuld met enkele bevindingen uit de focusgroeps gesprekken.

Figuur 1: Wat zou u persoonlijk kunnen doen tegen de schending van mensenrechten?

Lid worden van een NGO	29,8%
Protesteren	9,6%
Politieke invloed uitoefenen	5,4%
Opvoeding	4,4%
Medemenselijkheid	13,7%
Zelf iets doen overig	6,3%
Geen/weinig invloed	15,9%
Geen antwoord/weet niet	11,1%
Overig	3,8%
Totaal	100%

Bron: IBT Onderzoek/UvA

© december 2005 NCDO

